

İQTİSADİYYAT

www.iqtisadiyyat.com

Həftəlik iqtisadi, ictimai-siyasi, müstəqil qəzet

Qiyməti razılaşma yolu ilə

Qəzet 1999-cu ildən çıxır

AZƏRBAYCANLA TÜRKİYƏ ARASINDA QARDAŞLIQ VƏ DOSTLUQ MÜNASİBƏTLƏRİ UĞURLA İNKİŞAF EDİR

Fevralın 2-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Türkiyənin Milliyyətçi Hərəkət Partiyasının sədr müavini, Ankaradan deputat Mevlüt Karakayanı qəbul edib. Söhbət zamanı müharibə dövründə Türkiyə

Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın bəyanatlarının Azərbaycana böyük dəstək olduğunu qeyd edən Prezident İlham Əliyev Türkiyənin hakim Ədalət və İnkişaf Partiyasının müttəfiqi olan Milliyyətçi Hərəkət Partiyasının sədri Döv-

lət Baxçalının da açıqlamalarının siyasi, mənavi önəm kəsb etdiyini deyib.

Milliyyətçi Hərəkət Partiyasının sədr müavini Mevlüt Karakaya Azərbaycanın işğaldan azad edilən torpaqlarında mədəniyyət və incəsənət

təmayüllü məktəbin tikintisi ilə bağlı təşəbbüs barədə dövlətimizin başçısına məlumat verib. Prezident İlham Əliyev azad edilmiş torpaqlarda aparılan bərpa və səhərsalma işləri çərçivəsində bu təşəbbüsün nəzərə alınacağını deyib.

REGIONAL İNKİŞAF STRATEGİYASI ARDICIL HƏYATA KEÇİRİLMƏKDƏDİR

Fevralın 1-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Abşeron rayonunda bir sıra sosial obyektlərin, həmçinin paytaxtın Yasamal rayonunda yeni salınan meşə tipli parkın açılışında iştirak ediblər. Qeyd edək ki, ötən ilin birinci rübündən pandemiya, sonuncu rübündən – postmünaqişə dövrü müxtəlif iqtisadiyyatda həyata keçirilən siyasətə yeni realıqdan baxılmasını şərtləndirib. Xırdalanda açılış nəzərdə tutulan sosial-iqtisadi obyektlər bir daha sübut edir ki, istənilən çağırış və təsirlərə baxmayaraq, regional inkişaf strategiyası ardıcıl həyata keçirilməkdədir.

Fevralın 1-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yenidən qurulan 220/110/10 kilovoltluq və yeni tikilən 110/35/10 kilovoltluq “Xırdalan” yarımstansiyalarının açılışında iştirak edib. Dövlətimizin başçısı “Xırdalan” yarımstansiyasında yaradılan şəraitlə tanış olub. Məlumat verilib ki, 220/110/10 kilovoltluq “Xırdalan” yarımstansiyası istismar müddətini başa vurduğuna və artan tələbatı qarşılaya bilmədiyinə görə tam yenidən qurulub. Bakı şəhərinin dairəvi elektrik təchizatı üzrə 60 faizini elektrik enerjisi ilə qidalandıran bu yarımstansiya Şirvan şəhərindəki “Cənub” Elektrik Stansiyasından 108 kilometr məsafədə elektrik ötürmə xətti çəkilib. Bu, Mingəçevir şəhərindəki generasiya mənbələrindən asılılığı azaltmağa xidmət etməklə yanaşı, paytaxtın etibarlı və dayanıqlı enerji ilə təmin edilməsində əvəzsiz rol oynayır. Dövlətimizin başçısına yeni SCADA layihəsinin birinci mərhələsinin başa çatması barədə də məlumat verilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva fevralın 1-də Abşeron rayonunun Xırdalan şəhərində 3 saylı texniki-təbiət fənləri təmayüllü məktəb-lisseydə yaradılan şəraitlə tanış olublar.

Dövlətimizin başçısının 2019-cu ilin yanvarında imzaladığı Sərəncamla bu təhsil müəssisəsinin 1176 şagird yerlik korpusu əsaslı təmir olunub və 1200 şagird yerlik yeni əlavə korpus inşa edilib.

Həmin gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva paytaxtın Yasamal rayonunda yeni salınan meşə tipli parkın açılışında da iştirak ediblər. Dövlətimizin başçısının tapşırığına əsasən salınan bu parkın ümumi ərazisi 4 hektardır. Yeni salınan parkda yaşıllıq zonası ərazinin 70 faizindən çoxunu əhatə edir. Artıq yeni parkda ətraf ərazilərin sakinlərinin istirahəti üçün bütün şərait var.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva fevralın 1-də Abşeron Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının yeni inşa edilən binasının açılışında iştirak ediblər. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva xəstəxanada yaradılan şəraitlə tanış olublar. Azərbaycan Prezidentinin müvafiq Sərəncamı ilə 4 hektar sahədə inşa olunan 150 çarpayılıq tibb müəssisəsi Yaponiya, Koreya Respublikası, İtaliya və Türkiyə istehsalı olan ən zəruri avadanlıqla təchiz edilib. Yeni tibb müəssisəsində yaradılan şəraitlə tanışlıqdan sonra Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Televiziyasına müsahibə verib.

Prezident İlham Əliyevin müsahibəsindən:
- Cənab Prezident, ilk növbədə, müsahibəyə vaxt ayırdığınıza görə Sizə minnətdarlığımızı ifadə edirik. İlk sualım açılışını etdiyiniz bu səhiyyə ocağı ilə bağlı təəssüratlarınız barədə olacaq. Necədir təəssüratlarınız?

-Təəssüratlar çox müsbətdir. Yeni tikilmiş bu xəstəxana bizim səhiyyə sahəsindəki fəaliyyətimizi əks etdirir. Bildiyiniz kimi, son illərdə bir çox xəstəxanalar tikilib və onların da müəyyən standartları var, həm memarlıq baxımından, həm də avadanlıqlarla təchizat baxımından. Ona görə əminəm

ki, bu xəstəxanada vətəndaşlara keyfiyyətli tibbi xidmət göstəriləcək. Çünki bütün müasir avadanlıqlar burada quraşdırılıb. Bir də ki, xəstəxana, eyni zamanda, həkimlərin iş yeridir. Burada 200-dən çox həkim və bütövlükdə 600-dən artıq tibb işçisi çalışacaq və təbii ki, onların da iş şəraiti müsbətə doğru dəyişir. Əminəm ki, burada göstəriləcək tibbi xidmət vətəndaşların sağlamlığını təmin edəcək, bərpa edəcək. Xəstəxananın inşası bir daha onu göstərir ki, bu sahədəki fəaliyyətimiz ardıcıl şəkildə davam etdirilir və Abşeron rayonunda da müasir xəstəxana artıq fəaliyyət

üçün əlavə addımlar atacağıq. Səhiyyə sisteminin maddi-texniki bazasının yaradılması, müasirləşdirilməsi başlıca vəzifə idi. Mən xatırlayıram, 2004-cü ildə Prezident vəzifəsinə seçildəndən sonra bayan etmişdim ki, biz qara qızılı insan kapitalına çevirməliyik. Sözü düzür, o vaxt bizim qara qızılıımızın həcmi o qədər də böyük deyildi, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri hələ inşa edilməmişdi, ancaq biz bütün bu işləri artıq proqnozlaşdırırdıq. Bilirdik ki, bizi böyük neft hasilatı dövrü gözləyir. Ona görə neftdən əldən edilən gəlirləri insan kapitalına yönəltmək mə-

göstərir. Bunun üstünlüyü, eyni zamanda, ondadır ki, bu vaxta qədər müxtəlif tibb müəssisələri fərqli-fərqli yerlərdə məskunlaşmışdı, amma indi burada artıq həm xəstəxana, poliklinika, uşaq poliklinikası, doğum şöbəsi, təcili tibbi yardım şöbəsi – bütün şöbələr bir yerdə fəaliyyət göstərəcək. Əlbəttə ki, bu, insanların rahatlığı üçün də çox önəmlidir. - Cənab Prezident, Sizin təşəbbüsünüzə Azərbaycanın bütün bölgələrində ən müasir standartlara cavab verən xəstəxanalar tikilib. Bundan sonrakı mərhələ barədə fikrinizi öyrənmək istəyorduk, yəni, bu proqram artıq bitib, yoxsa icrası davam etdiriləcək?

-Hesab edirəm ki, bütövlükdə artıq başa çatmaq üzrədir. Çünki ölkəmizin bütün bölgələrində xəstəxanalar fəaliyyət göstərir. Son 17 il ərzində 750-dən çox xəstəxana ya yenidən tikilib, ya da ki, əsaslı şəkildə təmir edilib. Səhiyyə sistemimizin bu xəstəxana və tibb müəssisələri fondu demək olar ki, indi ən yüksək standartlara cavab verir. Bundan sonra, əlbəttə ki, biz, ilk növbədə, səhiyyə sisteminin təkmilləşdirilməsi və tibbi xidmətin xüsusilə indiki dövrdə keyfiyyətini artırmaq

nim başlıca vəzifəm idi. Dediym kimi, bu vəzifə artıq bütövlükdə icra edildi. Bütün bölgələrdə ən müasir xəstəxanalar, poliklinikalar, diaqnostika mərkəzləri fəaliyyət göstərir. Əgər biz buna nail olmasaydıq, son illərdə hər il 5 milyon insan tibbi müayinədən keçə bilməzdi. Hesab edirəm ki, bu da böyük nailiyyətdir.

- Cənab Prezident, yaqin ki, bu xəstəxananın açılışının məhz pandemiya dövründə edilməsinin də bir xüsusi əhəmiyyəti var. Yəni, qlobal pandemiya bir ildən artıqdır ki, davam edir. İndiyə qədər Azərbaycanda bu virusla mübarizədə görülən işləri necə qiymətləndirirsiniz?

-Bəli, əlbəttə, bu xəstəxananın açılışının pandemiya dövrünə təsadüf etməsi əlamətdar hadisədir. Amma təbii ki, bu xəstəxananın tikintisi pandemiya qədər başlamışdı və biz bu xəstəxanaların tikilməsi ilə özümüzü mümkün olan sürprizlərdən sığortalamaı idik. Çünki heç kimin ağlına gələ bilməzdi ki, pandemiya baş verəcək. Pandemiya ilə mübarizədə Azərbaycan ilk günlərdən qabaqlayıcı tədbirlər görürək, hesab edirəm ki, istədiyinə nail oldu. Biz vəziyyəti bütün dövrlərdə,

yəni, bu bir il ərzində nəzarətdə saxlamağı bacarmışıq. Burada əlbəttə ki, yeni laboratoriyaların ölkəyə gətirilməsi xüsusi rol oynamışdır. Eyni zamanda, pandemiya dövründə ilk günlərdən modul tipli xəstəxanaların ölkəyə gətirilməsi ilə məşğul olmağa başlamışdıq və hesab edirəm ki, burada da lider-

düzgün qurulmuşdur, bütün lazımi addımlar atılmışdır, beynəlxalq təşkilatlarla təmaslar qurulmuşdur. Biz COVAKS təşəbbüsünün üzvüyük və COVAKS xətti ilə müxtəlif vaksinləri ölkəmizə gətirəcəyik. Eyni zamanda, biz bir neçə şirkətlə vaksinlərin ölkəmizə gətirilməsi ilə bağlı müqavilələr bağlamışıq. Amma onların bəzilərinin icrası indi yubanır, yaqin ki, bax, dediyim bu səbəblərə görə. Eyni zamanda, biz artıq 4 milyon doz vaksin sifariş etmişik və onların artıq Azərbaycana gəlməsi təmin edilib, Çin istehsalı olan vaksinlər. Yanvarın 18-dən başlayaraq Azərbaycanda vaksinasiya başlamışdır. Müqayisə üçün deyə bilərəm ki, Avropa İttifaqında bu, keçən il dekabrın 18-də başlamışdır. Yəni, bir aydan sonra artıq Azərbaycan vətəndaşları bu vaksinləri alırlar, peyvənd olunurlar, əlbəttə ki, bu, vaksinasiya sahəsində də bizim səmərəli işimizin təzahürüdür.

- Siz Vətən müharibəsi məsələsinə toxundunuz. İcazənizlə, növbəti sualım erməni işğalından azad edilən torpaqlarla bağlı olacaq. Həmin ərazilərə artıq bir neçə dəfə səfər etmişiniz. Təəssüratlarınızı bir daha eşitmək istəyorduk.

- Təəssüratlar - əlbəttə ki, hər bir Azərbaycan vətəndaşı hansı hissləri keçirir, mən də o hissləri keçirirəm, bəlkə daha çox. Çünki mən artıq əyani şəkildə o torpaqlarda olmuşam. İndi vaxtaşırı televiziya reportajlarında dağıdılmış, vıran qoyulmuş o ərazilər göstərilir. Amma, əlbəttə ki, onu əyani şəkildə görəndə mənzərə tam başqadır. Bu, bir daha onu göstərir ki, biz hansı belaya qarşı mübarizə aparmışıq. Bu gün bizim haqlı davamıza kölgə salmaq istəyən ermənipərəst, anti-Azərbaycan, islamofob dairələr bunu bilməlidirlər ki, mənfur Ermənistan bizim torpaqlarımızı zəbt edərək, işğal edərək bütün infrastrukturunu dağıdıb. Mən Ağdam, Füzuli, Cəbrayıl, Qubadlı, Zəngilan rayonlarında, Şuşa şəhərində olmuşam. Ağdam şəhəri tamamilə dağıdılıb. Bir dənə də sağlam bina yoxdur. Bir yarıdağılmış məscid qalıb, onu da ermənilər təhqir ediblər. Füzuli şəhərində bir dənə də bina yoxdur, birçə hərbi hissənin üç-dörd mərtəbəli binasıdır. Cəbrayıl şəhərinin girəcəyində bir hərbi hissə var, şəhər yoxdur. Qubadlı və Zəngilanda, sadəcə olaraq, bir neçə ev qalıbdır, özü də yarıdağılmış vəziyyətdə. O evlərdən də onlar polis şöbəsi kimi, deməli, hərbi baza kimi istifadə edirdilər. Yol boyunca

İQTİSADİYYAT

4-10 fevral 2021-ci il

ca kəndlərdə bir dənə də salamat bina yoxdur. Kəndlərin bütün binaları dağıdılıb, talan edilib. Bu mənzərə indi bütün dünyaya təqdim edilir və təqdim edilməlidir. Uzun illər Ermənistan rəhbərliyi və onun havadarları bunu gizlədirdilər. Sanki belə bir şey yoxdur. Beynəlxalq təşkilatların o bölgələrdə olan nümayəndələri də bunun üstünü örtürdülər. Bu talançılıq, bu vəhşilik, bu düşmənçilik bütün dünyanın diqqətini cəlb etməlidir. Məhz buna görə biz oraya jurnalistləri, diplomatik korpusun nümayəndələrini dəvət edirik. Daha da böyük sayda dəvət etməliyik ki, hər kəs görsün. Biz təkcə öz ərazi bütövlüyümüzü bərpa etməmişik, biz erməni faşizmini məhv etmişik, erməni vəhşiliyini məhv etmişik. Biz bölgəmizi faşist ideologiyasından tam xilas etməsək də, onun böyük hissəsini məhv etmişik. Buna görə bizim şanlı Qələbəmiz bölgə üçün, dünya üçün çox böyük əhəmiyyət daşıyır. Hesab edirəm ki, müasir dünya ikinci belə vəhşilik görməmişdir. Əliyalın insanları yandırılar, öldürüblər, uşaqları yandırılar. Bütün binaları, məscidlərimizi dağıdıblar. Erməni faşizmi ən qəddar, ən təhlükəli, ən mənfur, ən çirkin ideologiyadır və biz bu ideologiyanı məhv etdik. Hesab edirəm ki, illər keçdikcə bizim bu tarixi xidmətlər dünya tərəfindən daha da dolğun şəkildə dərk ediləcəkdir. O cümlədən erməni xalqı vaxt keçəcək, bizə minnətdar olacaq ki, biz onları bu bəladan xilas etmək istədik. Ümid edirəm ki, onlar xilas olunacaqlar. Əks-təqdirdə, Ermənistan dövlətinin dövlət kimi gələcəyi çox böyük şübhə altında olacaq. - **Cənab Prezident, mətbuatda gedən bir məlumatda deyilir ki, Mərkəzi Bankın sədri təmsil etdiyi qurumun Şuşada nümayəndəliyinin açılacağıni bildirib və bu məsələyə münasibətinizi öyrənmək istəyordik.** Mənim buna münasibətim mənfidir. Özü də mən deyim nəyə görə. Birincisi, bu, özbaşınalıqdır. Belə açıqlama verildəndə mütləq rəhbərliklə gərəkdir məsləhətləşmə aparılsın. Azad edilmiş torpaqların bərpası ilə bağlı mənim tərəfimdən bir çox önəmli qərarlar qəbul edilib, qərarqah yaradılıb. Qərargaha Prezident Administrasiyasının rəhbəri rəhbərlik edir. Mən demişdim ki, bütün təkliflər, bütün təşəbbüslər oraya göndərilməlidir. Çünki biz kimi necə istəyir o torpaqları, əraziləri bərpa edə bilmərik. Biri filial açmaq

istəyir, biri nə bilim başqa qurum açmaq istəyir. Bu, yolverilməzdir və qəbuledilməzdir. Ona görə burada subardinasiya olmalıdır. Ucuz populyarlıq qazanmaq üçün, yaxud da ki, özünə hansısa bir ofis, yeni ofis yaratmaq üçün belə açıqlamaların verilməsi tamamilə qəbuledilməzdir və buna son qoyulmalıdır. İkincisi, biz bütün işləri ardıcılıqla edirik. Mən bu ardıcılıq haqqında Azərbaycan xalqına dəfələrlə demişəm ki, biz hansı işləri görəcəyik, insanlar da bilsinlər. İlk növbədə, keçmiş köçkünlər, nə vaxt qayıda bilərlər o torpaqlara. Birinci, minarlardan təmizləmə. Bu, böyük bir prosesdir. Ermənilər bizə mina sahələrinin xəritələrini vermirlər. Ona görə indi partlayışlar da tez-tez olur. Biz indi Minatəmizləmə Agentliyini yenidən formalaşdırırıq və onun fəaliyyəti daha səmərəli olacaq. Ancaq bu, müəyyən vaxt aparacaq. Mina təmizləməklə əlaqədar işlər, əlbəttə ki, başa çatmalıdır. Ondan sonra ziyanın qiymətləndirilməsi. Əgər biz ziyanın qiymətləndirilməsini etməsək, sabah təzminat davasındada da uğur qazana bilmərik. Ona görə də, ilk növbədə, yerli qurumlar dağıdılmış bütün evlərin pasportlaşdırılmasını aparmalıdır. Video, foto çəkilişlər, dron çəkilişləri, protokollaşma aparmalıdır. Bu işlər görüldəndən sonra infrastruktur layihələri icra edilməlidir. Axı, infrastruktur olmasa, orada insan necə yaşayacaq? Su yox, işıq yox, yol yoxdursa, necə yaşaya bilər? Ondan sonra evlər tikilməlidir. Bir keçmiş raykom binası qalıb, harada ki, mənfur xunta özü üçün yuva salmışdır, bir də xunta başçısının villası və bir-iki də cinayətkar, rüşvətxor erməni məmurunun villası. Orada başqa bina yoxdur. Bir də “xruşovkalar”, hansılar ki, çoxdan öz ömrünü bitirib, orada da 2 min erməni yaşayırdı. İndi Mərkəzi Bank insanlara xidmət göstərək ki, orada filial açsın? Kimin üçün filial açacaq? Özü üçün ki, gedib orada otursun, yaxud da gedəndə bunun bir iqamətgahı olsun, şəraiti olsun, oraya pullar xərclənsin və bunun insanlara hansı xeyri dəyəcək? Heç bir. Təkcə bu, deyil. Digər qurumlar da, indi mənə müraciət etmişlər. Onların hər halda ağılı çatıb mənə müraciət etməyə və mən onlara dedim ki, gedin oturun yerinizdə. Onları da mən deyə bilərəm, sadalaya bilərəm, qoy, Azərbaycan vətəndaşları bilsinlər. “Azəravtoyol”. Onun rəhbəri mənə müraciət

kim oraya gedəcək. Orada adam yoxdur. Şuşa şəhərinə gəldikdə, Şuşa şəhəri mənim tərəfimdən ölkəmizin mədəniyyət paytaxtı elan edilib. Bunu hər kəs bilir və bu qərar yüksək qiymətləndirilib. Şuşa nəinki Azərbaycanın, bölgənin, bəlkə də dünyanın mədəniyyət paytaxtlarından birinə çevriləcəkdir. Şuşada çox zəngin mədəni həyat olmalıdır. Şuşada

edib ki, icazə verin, Şuşada “Azəravtoyol” qurumunun regional mərkəzini açaq. Nə üçün? Yol çəkmək lazımdır, get, yol çək. Heç kim öz hesabına yol çəkmir, dövlət büdcə ayırır. Şuşada “Azəravtoyol”un regional mərkəzinin nə işi var? İstəyir ki, özü üçün şərait yaratsın, getsin o torpağı zəbt etsin, özü üçün iqamətgah tikdirsin, onu hasara alsın, bir qarovulçu qoysun və bəli, oraya gedəndə

otursun orada necə deyərlər, təbiəti seyr etsin. AZAL. Onun da rəhbəri mənə müraciət etmişdir ki, AZAL-ın hansısa qurumunu Şuşada yaratmaq istəyirlər. Bu, prinsipcə absurddur. Ona da lazımı sözləri demişəm ki, get otur yerində. Ondan sonra Dövlət Gömrük Komitəsi Şuşada Qarabağ Regional Mərkəzinin yaradılması ilə bağlı müraciət edib. Şuşada sərhəd var ki, gömrüyün regional mərkəzi olsun? Bilirsiniz, bu adamların beyninə belə ziyanlı fikirlər gəlir və onlar da bunu tələffüz edirlər. Siyahı davam edir hələ. Fövqəladə Hallar Nazirliyi. Nazir mənə müraciət edib ki, icazə verin, orada bir xunta başçısının villası və bir-iki də cinayətkar, rüşvətxor erməni məmurunun villası. Orada başqa bina yoxdur. Bir də “xruşovkalar”, hansılar ki, çoxdan öz ömrünü bitirib, orada da 2 min erməni yaşayırdı. İndi Mərkəzi Bank insanlara xidmət göstərək ki, orada filial açsın? Kimin üçün filial açacaq? Özü üçün ki, gedib orada otursun, yaxud da gedəndə bunun bir iqamətgahı olsun, şəraiti olsun, oraya pullar xərclənsin və bunun insanlara hansı xeyri dəyəcək? Heç bir. Təkcə bu, deyil. Digər qurumlar da, indi mənə müraciət etmişlər. Onların hər halda ağılı çatıb mənə müraciət etməyə və mən onlara dedim ki, gedin oturun yerinizdə. Onları da mən deyə bilərəm, sadalaya bilərəm, qoy, Azərbaycan vətəndaşları bilsinlər. “Azəravtoyol”. Xidmətin rəisi mənə zəng edib deyir ki, icazə verin biz sərhəd

xidmətinin Şuşa zastavasını da yaradaq. Dedim ki, a kişi Şuşada sərhəd var? Deyin də mənə Şuşada sərhəd var, yoxsa yox? Deyir yoxdur. Deyirəm, bəs nə zastava yaradırsan? İndi bizim o boyda sərhədimiz yaranıb, ta şimaldan cənuba qədər, Kəlbəcərdən Cəbrayıl qədər, Ermənistanla sərhəd. Cəbrayıl rayonunda İranla sərhəd, get orada yarat da. Şuşada nə işin var sənin?! Yenə də

mada bərpa edilməlidir? Onun yenidənmi eyni stildə qalan o uçan hissəsi tikilməlidir, yaxud da elə formada tikilməlidir ki, oraya gələn görsün ki, bax bu, buradan dağılıb, oradan sökülüb. Bu suala mənim cavabım yoxdur, çünki mən mütəxəssis deyiləm. İndi müxtəlif yerli, xarici şirkətlər məşğul olurlar artıq bu işlərlə. Şuşada biz ancaq və ancaq tarixi binaları bərpa etməliyik, mən belə hesab edirəm. Ondan sonra “xruşovkalar”la bağlı, - indi qabaqlamaq istəmirəm, - mənim fikrim var ki, onların bir çoxu oradan yığışdırılmalıdır. Onların yerində yəqin ki, müasir 4-5 mərtəbəli yaşayış binaları tikilməlidir. Ancaq bununla bağlı mən, sadəcə olaraq, öz fikirlərimi bölüşürəm. Amma necə olacaq, onu mütəxəssislər, memarlar, tarixçilər, şuşalılar özləri dəyəcəklər ki, bu şəhəri necə görmək istəyirlər, çünki bu, onların şəhəridir. Yoxsa bütün bunlar, bu işlər kənarda qala-qala biri durur ki, mən filial açıram, biri deyir ki, mən zastava açıram, biri deyir ki, mən fövqəladə hallar açıram. Vallah adam söz tapmır. Mən söz tapmışam, onlara elə söz demişəm ki, onlar o sözü unutmayacaqlar. Azərbaycan vətəndaşlarına da deyirəm, bərpa ilə bağlı görülməli işlərdə mütləq ictimai nəzarət olmalıdır. Olmasa, bilin ki, yenə də eybəcər binalar tikiləcək, torpaqlar zəbt ediləcək, hərə özü üçün bir obyekt tikəcək.

Mən indi o biri məsələni də demək istəyirəm. Mən müvafqətə idarəetmə strukturu yaratmışam. Nəyə görə? Çünki mən görürəm, bilirəm, artıq gözlər dikilib oraya. İndi oraya elə bil ki, hücum gözlənilir, zəbt etmə hücumu. O torpaq mənim, o torpaq sənin, oranı mənə, buranı sənə. Amma mən bunların hamısını cəzalandıracağam, hamısını, özü də necə lazımdır. Otursun hərə öz yerində öz işi ilə məşğul olsun. Bütün torpaqlar planlı şəkildə bərpa ediləcək. Orada insanlar üçün şərait yaradılacaq, elə şərait ki, düny üçün nümunə olacaq. Heç bir qanunsuz hərəkət ola bilməz. Heç bir torpaq zəbt oluna bilməz. Hər şey planlı və əsaslı şəkildə olmalıdır. Mən əminəm ki, biz buna nail olaçağıq. Biz hamımız istəyirik ki, dağıdılmış şəhərlər tezliklə bərpa edilsin, amma, eyni zamanda, elə olsun ki, bu, oraya qayıdacaq insanların rahatlığını təmin etsin və müasir, güclü Azərbaycanın gücünü bütün dünyaya göstərsin.

- **Cənab Prezident, vaxt ayırdığınızıza görə bir daha Sizə minnətdanıq. Prezident İlham Əliyev:** Sağ olun.

44 günlük müharibədə qələbə qazanan Azərbaycan beynəlxalq hüquqla tanınan ərazilərini azad edib

Fransanın “Atlantico” portalında jurnalist Sebastyan Busuanın “Dağlıq Qarabağ: 27 il əvvəl didərgin salındıqları torpaqlara qayıtmaq istəyən köçkünlərlə görüş” adlı məqaləsi dərc edilib.

Məqalədə deyilir ki, bu, faciəli insan hekayəsidir. Otuz il əvvəl Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı Ermənistan tərəfindən torpaqları işğal edilmiş və doğma evlərindən didərgin salınmış 800 minə yaxın azərbaycanlı məcburi köçkün ötən müddət ərzində qayıdışlarını gözləyiblər. Ermənistanla 44 günlük müharibədə qələbə qazanan Azərbaycan beynəlxalq hüquqla tanınan ərazilərini azad etdi. Torpaqları azad edilən yüz minlərlə azərbaycanlı tezliklə Zəngilan, Qubadlı və digər rayonlardakı evlərinə qayıtmaq arzusu ilə yaşayır. Onlar 30 ildən sonra yeni həyat qurmağı xeyallarında canlandırırlar.

Jurnalist Azərbaycanın azad etdiyi şəhərlərin və kəndlərin ermənilər tərəfindən dağıdılmasından da bəhs edir. Bildirir ki, yaşayış məskənləri

ölüm kabusuna çevrilib, məscidlər tövlə kimi istifadə olunub, kitabxanalar talan edilib. Azərbaycan hökuməti dağıdılmış ərazilərdə infrastrukturun bərpasına başlayıb. Bakıda yaşayan minlərlə məcburi köçkünün doğma yurdlarına qayıtmaq arzularından bəhs edən fransız jurnalist məqaləsində onların bəzilərinin fikirlərinə yer verib. Məqalədə qeyd edilir ki, bu

insanlar üçün ölkələri Azərbaycan qələbəsi Prezident İlham Əliyevin qələbəsidir, eləcə də bütün köçkünlərin qələbəsidir. Fransız jurnalist yazır ki, söhbət etdiyi azərbaycanlı məcburi köçkünlərdə ermənilərə qarşı nifrət görmədi. O qeyd edir ki, əvvəllər bölgədə hökm sürmüş harmoniya zamanla yenidən bərpa olunacaq.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərə qayıdan insanların təhlükəsiz yaşayışı təmin edilməlidir

İşğaldan azad olunan ərazilərin Azərbaycanın böyük gələcəyinə tam integrasiyasını təmin etmək üçün dayanıqlı məskunlaşma və iqtisadi fəaliyyətə reintegrasiya əsas məqsədlərdir.

Bu barədə Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə təsdiq edilən “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər”də deyilir.

Bildirilir ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin olunması xalqımızın çoxəsrlik tarixində möhtəşəm yer tutur. Dövlət sərhədlərini bərpa etməklə Azərbaycan xalqı son bir əsrdə hərbi və diplomatik səhədə ən böyük zəfərə nail oldu. Qələbənin əbədləşdirilməsi üçün öz doğma torpaqlarından köçkün düşən insanların vətənə qayıdışı təmin olunmalıdır. Bu Böyük Qayıdış vətəndaşlarımızın işğaldan azad edilmiş ərazilərdə dayanıqlı məskunlaşmasında və bu ərazilərin ölkənin iqtisadi fəaliyyətinə qoşulmasında bir körpü olacaq.

Regionda yeni beynəlxalq və regional nəqliyyat-logistika

dəhlizinin bərpa olunması ölkəmizin global bazarlara çıxışı imkanlarını artırmaqla yanaşı, işğaldan azad edilmiş ərazilərin inkişafına əhəmiyyətli tökən verəcək.

Əvvəlki dövrlərdə olduğu kimi, işğaldan azad edilmiş ərazilərə qayıdan insanların təhlükəsiz yaşayışı təmin edilməli, bu region ölkənin ən abad guşələrindən birinə çevrilməlidir. Müasir həyatın əsası olan layiqli yaşayışın bərpası üçün bütün sahələrdə

quruculuğa nail olunmalıdır. Bu, stimullar əsasında və dövlət-özəl tərəfdaşlığının inkişafı çərçivəsində həyata keçiriləməlidir. Yalnız belə şəraitdə işğaldan azad olunan ərazilərin Azərbaycanın böyük gələcəyinə tam integrasiyasını təmin etmək mümkündür.

Bu prioritetin uğurla reallaşdırılması üçün aşağıdakı iki məqsədə nail olunmalıdır:

- ***dayanıqlı məskunlaşma***;
- ***iqtişadi fəaliyyətə reintegrasiya***.

4-10 fevral 2021-ci il

Azərbaycan Respublikasında Dövlət Proqramlarının ölkə iqtisadiyyatının inkişafında rolu

Azərbaycan xalqı 1991-ci il oktyabrın 18-də dövlət müstəqilliyini bərpa etmiş, Respublika Ali Sovetinin qəbul etdiyi dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiyaya Aktına 1991-ci il oktyabrın 29-da ümumxalq səsverməsi - referendum vasitəsilə hüquqi təminat yaradılmışdır. Müstəqilliyin əldə olunması Azərbaycan xalqına çox baha başa gəlmişdir. Bu yolda 1990-cı ilin 20 Yanvar faciəsi törədilmiş, sahəsi 4400 kv.km. olan Dağlıq Qarabağ (Şuşa, Xankəndi, Xocalı, Əsgəran, Xocavənd, Ağdərə), ümumi sahəsi 8810 kv.km olan 7 ətraf rayon (Laçın, Kəlbəcər, Ağdam, Cəbrayıl, Füzuli, Qubadlı və Zəngilan) erməni təcavüzkarları tərəfindən işğal edilmişdir. Müstəqilliyin ilk illərində hakimiyyətə gəlmiş təcrübəsiz rəhbərlərin səriştəsiz qərarlar qəbul etməsi nəticəsində vaxtilə ölkədə istifadəyə verilmiş, böyük iqtisadi, texniki potensiala malik olan, sənaye və kənd təsərrüfatı, sosial və digər obyektlər, o cümlədən tikintinin maddi-texniki bazasını təşkil edən müəssisələr bərbad hala salınmışdır. Bazar iqtisadiyyatına keçidlə əlaqədar, tələsik, tez bir zamanda, 1991-1993-cü illərin birinci yarısında yeni kiçik müəssisələrin, digər özəl qurumların yaradılması naminə neqativ hallara yol verilmişdir. Ölkədə hərc-mərclik, özbaşınalıq baş alıb gedirdi, dövlət büdcəsi talan edilmişdi.

İqtisadiyyatın digər sahələri kimi tikintidə də böhran yaranmışdı. Yaranmış vəziyyət tikinti kompleksinin ayrılmaz bir qolu olan layihə və elmi tədqiqat institutlarının fəaliyyətinə də mənfi təsir göstərmişdi. Layihə və elmi tədqiqat institutlarında iş həcmlərinin gündən-günə azalması peşəkar, səriştəli mütəxəssislərin vəzifələrindən uzaqlaşdırılmasına gətirib çıxarmışdı. Layihə təşkilatlarının böyük bir hissəsi özəlləşdirilmiş və parçalanaraq kiçik layihə bürosu və yaxud qrup şəklində fəaliyyətə başlamışdı. Yuxarıda qeyd edilənlər göstərir ki, ölkədə əldə edilmiş müstəqillik formal xarakter daşıyırdı. Ulu Öndər Heydər Əliyevin respublika rəhbərliyinə ikinci dəfə qayıdışından sonra Azərbaycan XX əsrin sonlarında dövlət müstəqilliyini bərpa etdiyi vaxtdan keçən dövr ərzində ölkənin ictimai-siyasi və sosial-iqtisadi həyatında köklü dəyişikliklər baş vermişdi. 1993-cü ilin ortalarından başlayaraq, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ulu Öndər Heydər Əliyevin həyata keçirdiyi məqsədyönlü siyasət müstəqilliyin ilk illərində ölkədə baş alıb gedən siyasi və iqtisadi böhranı aradan qaldırmış, Azərbaycanın demokratik dövlət quruculuğu və bazar iqtisadiyyatı yolu ilə irəliləməsinə geniş yol açmışdır. Ölkədə ardıcıl aparılan islahatlar 90-cı illərin birinci yarısında iqtisadiyyatda mövcud gerilməni dayandırmış və yeni inkişaf mərhələsinə keçidi təmin etmişdir. Bazar iqtisadiyyatına keçid dövrü, iqtisadiyyatın idarə edilməsi mexanizmi iqtisadi inkişafın dövlət tərəfindən tənzimlənməsini tələb edirdi. Çünki bazanın özünün təşkil olunmağa və tənzimlənməyə ehtiyacı vardı və bu da yalnız dövlət tərəfindən həyata keçirilə bilər. Qeyd etmək lazımdır ki, bazar iqtisadiyyatının tələblərinə uyğun olaraq, mülkiyyət formasından asılı olmayaraq, dövlət müxtəlif iqtisadi subyektlərə bərabər şərait yaratmalı idi. Bununla əlaqədar olaraq dövlətin əsas rolu rəqabətə rəvac verməkdən ibarət idi. Çünki rəqabət təsərrüfatçılıq fəallığını stimullaşdıraraq, əhalinin tələbatına müvafiq olaraq məhsulun çoxçəşidliliyini və yüksək keyfiyyətini təmin etmək, istehsalı artırmaq, xərcləri aşağı salmaq üçün ən güclü vasitələrdən biri sayılırdı. Bu amilləri nəzərə alaraq, respublika iqtisadiyyatının idarə edilməsinin yeni sisteminin formalaşdırılmasında strateji məqsəd idarəetmənin bütün subyektlərinin iqtisadi sərbəstliyini təmin etmək idi. Bu problemləri köklü şəkildə həll etmək üçün dövlət tərəfindən keçid mərhələsində yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulan iqtisadi siyasətin əsas cəhətlərini özündə əks etdirən elmi tədqiqat institutlarının, iqtisadçı alimlərin, peşəkar mütəxəssislərin iştirakı ilə qısa müddətdə əsaslı proqram hazırlanmışdı. Qeyd etmək lazımdır ki, tikinti təşkilatlarının inkişafını təmin edən vacib amillərdən biri idarəetmə üsulunun təkmilləşdirilməsindən ibarət olmuşdur. Tikintidə idarəetmə sisteminə həlledici dönüş yaratmaq üçün bazar münasibətlərinin inkişafı və özünümaliyyələşdirmə, ədalətli rəqabət və elmi-texniki tərəqqinin tələblərinə cavab verən peşəkar mütəxəssislər cəlb olunurdu. Aparılan araşdırmalar göstərir ki, keçid dövründə sahənin fəaliyyət göstərdiyi iqtisadi mühitin aşağıdakı prinsiplə istiqamətlərdə dəyişdirilməsi tələb olunurdu:

- *mülkiyyatın özəlləşdirilməsi, onun bütün formalarının təmin edilməsi (dövlət, bələdiyyə, xüsusi) və onlara eyni iqtisadi şəraitin yaradılması;*
- *dövlət idarəetmə orqanları ilə sahə münasibətlərinin tənzimlənməsinin (vergi, maliyyə-kredit münasibətləri şərtlərinin) iqtisadi üsullarla aparılması;*
- *sahədə qarşılıqlı münasibətlərin dəyişdirilməsinin əsas istiqamətlərinin şaquli idarəetmə əlaqələrindən qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq yaradılması məqsədilə üfqi əlaqələrə keçirilməsi.*
Bu məqsədlərə nail olmaq üçün bazar münasibətlərinin geniş tətbiq etməklə tikinti təşkilatlarının aktiv surətdə özəlləşdirilməsini həyata keçirmək nəzərdə tutulmuşdur. Bu işləri həyata keçirmək heç də asan deyildi. Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, ölkənin müstəqilliyinə zidd, çirkin siyasət aparən satqınlar neft kontraktının bağlanmasını pozmaq naminə öz əməllərindən qalmırdılar. Ölkədə çevrilmiş aparmaq, qeyri-stabililik yaratmaq üçün bütün vasitələrə əl atırdılar. Ulu Öndər Heydər Əliyevin düşünülmüş dərin siyasəti və iqtisadi islahatları bu satqınlara imkan vermədi. İlk öncə ölkəmizin neft yataqlarının bərpası və inkişafını təmin etmək üçün Ulu Öndər Heydər Əliyev 4 fevral 1994-cü ildə “Azərbaycanın dənizdəki neft və qaz yataqlarının işlənməsinin sürətləndirilməsi barədə” qərar qəbul etmişdir. O, neft kontraktının bağlanması ilə əlaqədar xarici şirkətlərlə danışıqlar aparmaq üçün Azərbaycan mütəxəssisləri ilə birgə rəhbərliyi ARDNŞ-nin keçmiş vitse-prezidenti Cənab İlham Əliyevə tapşırırmışdır. Danışıqların çox cətin şəraitdə keçirilməsinə baxmayaraq, nəhayət 20 sentyabr 1994-cü ildə “Əsrin müqaviləsi” neft kontraktı bağlanmışdır. Bu gün xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, yalnız həyata keçirilən ciddi işlər nəticəsində tikinti kompleksində islahatların aparılmasına və tikinti təşkilatların işləməsinə lazımi şərait yaradılmışdır. Ulu Öndər Heydər Əliyevin Fərmanı ilə 29 sentyabr 1995-ci il tarixində “Azərbaycan Respublikasında 1995-1998-ci illərdə dövlət mülkiyyətinin özəlləşdirilməsinin Dövlət Proqramı” qəbul edilmişdir. Bu qərarın qəbul edilməsi çox vacib idi, çünki büdcə talan edilmis və dövlət müəssisələrinin maliyyələşdirilməsi çətinləşmişdi, buna görə ölkə iqtisadiyyatında, eləcə də tikintidə dövlət müəssisələrinin özəlləşdirilməsinə başlanılması tələb olunurdu. Eyni zamanda ölkədə maliyyə vəziyyətini yaxşılaşdırmaq məqsədilə çox vacib bir addım da atılmışdır. Ulu Öndər Heydər Əliyev 2 dekabr 1997-ci il tarixdə “Tikinti kompleksinin inhisarsızlaşdırılması və özəlləşdirilməsi tədbirləri haqqında” 646 nömrəli Fərmanı imzalamışdır. Bu fərmana əsasən, “Azərsənayetikinti”, “Azərkəndtikinti”, “Azəraqartikinti”, “Azərenerjistikintiquraşdırma”, “Azərtunelmetrofikinti” və “Azərnəqliyyatvolytikinti” dövlət şirkətləri, “Azərsutikinti”, “Azərkəndsutəchizat”, “Azərtikintimaterialsənaye” və digər dövlət konsernləri ləğv edilmiş və onların tabeliyində olan müəssisələr və obyektlər səhmdar cəmiyyətlərə çevrilmək və özəlləşdirilmək üçün mərhələ ilə Azərbaycan Respublikası Dövlət Əmlak Komitəsinin

sərəncamına verilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının 1995-ci il 29 sentyabr tarixli Qanunu ilə təsdiq olunmuş “Azərbaycan Respublikasında 1995-1998-ci illərdə dövlət mülkiyyətinin özəlləşdirilməsinin Dövlət Proqramı”nın tələblərinə uyğun olaraq, ləğv olunan dövlət şirkətlərinin və konsernlərinin tabeliyindəki dövlət əhəmiyyətli və texnoloji cəhətdən bir-biri ilə bağlı olan, tikinti və inşaat materialları istehsal edən müəssisə və təşkilatların, habelə dəmir-beton məmulatı və konstruksiyaları zavodlarının müəyyən edilməsi və Azərbaycan Respublikasının prezidenti ilə razılaşdırmaqla onların səhmdar cəmiyyətlərə çevrilməsi və özəlləşdirilməsi haqqında qərar qəbul edilməsi respublikanın Nazirlər Kabinetinə həvalə edilmişdir.

Bu qərara əsasən, bazar münasibətlərinə keçidlə əlaqədar, bütün tikinti, nəzirlik və idarələr dövrün tələblərinə nəzərə alaraq, təcridən əsaslı dəyişikliklərə uğramış və səhmdar cəmiyyətlərə çevrilmişlər.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 16 iyul 1998-ci il 851 nömrəli Fərmanı ilə ləğv edilmiş “Azərtunelmetrofikinti”, “Azərenerjistikintiquraşdırma”, “Azərnəqliyyatvolytikinti”, “Azərsənayetikinti”, “Azərkəndtikinti” dövlət şirkətlərinin və “Azərsutikinti” dövlət konsernin tabeliyində olan bir sıra müəssisə və təşkilatların bazasında səhmləri tamamilə dövlətə məxsus olan “Azərtunelmetrofikinti”, “Azərenerjistikintiquraşdırma”, “Azərnəqliyyatvolytikinti” və “Azərsutikinti”, eyni zamanda, səhmlərinin 25,5 faizi dövlətə məxsus olan “Azərsənayetikinti” və “Azərkəndtikinti” səhmdar cəmiyyətləri yaradılmışdır. Bu tədbirlərin həyata keçirilməsi nəticəsində tikintidə orta, kiçik və böyük müəssisələr özəlləşdirilmiş, bir hissəsi səhmdar cəmiyyətə və məhdud məsuliyyətli cəmiyyətə (MMC) çevrilmişlər. Təhlillər göstərir ki, 1999-cu ilin əvvəlindən 10 il ərzində tikinti kompleksində bazar iqtisadiyyatına keçid dövrünü yaşamışdır. 2008-ci ilin əvvəlindən tikinti kompleksində qiymətlər tam liberallaşmış və ölkə iqtisadiyyatının bu sahəsi bazar münasibətləri şəraitində fəaliyyət göstərməyə başlamışdır. 1995-ci ildən başlayaraq Azərbaycan iqtisadiyyatına sərmayə qoyuluşunun artması meyli müşahidə edilmişdir. Belə ki, 1996-2000-ci illərdə 1991-1995-ci illərlə müqayisədə ölkədə əsas kapitala investisiya qoyuluşu 7,5 dəfə, 2001-2005-ci illərdə 1996-2000-ci illərə nisbətən 3,9 dəfə, 2003-cü ildə 2000-ci illə müqayisədə isə əsas kapitala yönəlmis investisiyaların həcmi 4 dəfə artmışdır.

Araşdırmalar göstərir ki, konar maneələrə və qara qüvvələrin təsirinə baxmayaraq, respublikada “Əsrin müqaviləsi”nin bağlanması, iqtisadi islahatların aparılması, bazar münasibətlərinin mövcudluğu üçün lazımi şəraitin yaradılması, ölkə iqtisadiyyatında sabitlik və özəl sektorun inkişafı üçün əlverişli şəraitin təmin edilməsindən sonra Azərbaycan xarici sərmayələr üçün Cənubi Qafqazın ən cəlbədiç dövlətinə çevrilmişdir. Xüsusilə qeyd edilməlidir ki, 1996-cı ildən başlayaraq və sonrakı 10-12 il ərzində irimiqyaslı sərmayə qoyuluşunda xarici investisiyaların əsas hissəsi neft, qaz emalı və nəqliyyat sahələrinin payına düşmüşdür.

2011-ci il mayın 27-də “Buta” sarayında 28 May - Respublika günü münasibətilə rəsmi qəbulda Prezident İlham Əliyev öz çıxışında qeyd etmişdir: “Bütövlükdə 1993-2003-cü illər ərzində Azərbaycan üçün, dövlətçiliyimiz üçün həlledici illər olmuşdur. O illərdə əldə edilmiş uğurlar bu gün də bizə imkan verir ki, ölkəmizi inamla irəliyə apararaq, bu siyasəti davam etdirək və qarşıda duran bütün vəzifələri layiqincə icra edək.”

Beləliklə, 1993-2003-cü illər ərzində ölkədə kompleks şəkildə aparılan siyasi, iqtisadi və struktur islahatları nəticəsində respublikada sabitlik və iqtisadiyyatın sahələrini daha da inkişaf etdirmək üçün lazımi şərait yaradılmışdır. Bu isə gələcəkdə nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikasında “Region-

Eldar Nuriyev, Azərbaycan İnşaat və Memarlıq Elmi Tədqiqat İnstitutunun şöbə müdiri, iqtisadiyyat üzrə fəlsəfə doktoru

ların sosial-iqtisadi inkişafının Dövlət Proqramları”nın uğurla həyata keçirilməsinə zəmin yaratmışdır. **Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev 2003-cü ildə prezident seçkilərindən öncə bəyan etmişdir: “Əgər Azərbaycan xalqı mənə etimad göstərsə, ilk növbədə, Azərbaycan regionlarının problemləri ilə məşğul olacağam. Azərbaycan regionlarında sosial-iqtisadi inkişaf sürətlə gedəcək”.** Təhlillər göstərir ki, 2004-cü ildən başlayaraq ölkədə regionların sosial-iqtisadi inkişafını sürətlə təmin etmək məqsədi ilə 4 Dövlət Proqramı qəbul edilmişdir. Onlardan 3-ünün (2004-2008; 2009-2013; 2014-2018) yerinə yetirilməsini bu məqalədə təqdim edirik. **Belə ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 11.02.2004-cü il, 14.04.2009-cu il 27.02.2014-cü il tarixli Fərmanları ilə "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2004-2008-ci, 2009-2013-cü və 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramları” təsdiq edilmişdir.** Bu Dövlət Proqramlarının əsas məqsədi iqtisadi inkişafın regional baxımdan tarazlığının təmin edilməsi, bölgələrdə əhalinin sosial rifahı və həyat səviyyəsinin daha da yüksəldilməsi, ölkə iqtisadiyyatının, xüsusilə qeyri-neft sektorunun dinamik inkişafına yönəldilmiş tədbirlərin ardıcıl və əlaqəli şəkildə həyata keçirilməsindən ibarət olmuşdur. Hər il ölkədə əsas fondların genişləndirilməsinə və təkmilləşdirilməsinə təxminən milli gəlirin 20 faizi sərf olunur. Qeyd etmək lazımdır ki, tikinti yeganə sahədir ki, maşınqayırma ilə birgə iqtisadiyyatın bütün sahələrinin əsas fondlarını və istehsal güclərini formalaşdırır və iqtisadiyyatın proporsiyalarını təkmilləşdirilməsində, sahələrin və respublikanın regionlarının texniki-iqtisadi və sosial inkişaf səviyyəsinin tarazlaşdırılmasında, təkrar istehsalın təmin edilməsində və ətraf mühitin mühafizəsində çox mühüm rol oynayır. Tikinti elmi-texniki tərəqqinin nailiyyətlərinin ölkə iqtisadiyyatının aparıcı sahələrində tətbiqinə imkan verir və iqtisadiyyatın sürətlə inkişafına tam zəmin yaradır. Bu gün tikinti sahəsində aparılan fəal quruculuq işləri təsdiq edir ki, ölkənin, onun regionlarının möhkəm sosial iqtisadi mövqeyi vardır. Respublikada məhsuldar qüvvələrin sürətlə inkişafında və yenedən qurulmasında, istehsal potensialının artmasında, əhalinin maddi rifahının daima yaxşılaşdırılmasında yuxarıda qeyd edilən “Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramları”nın icrasının böyük rolu olmuşdur. Bu proqramların həyata keçirilməsi sərmayə cazibədarlığının artırılması baxımından mühüm rol oynamışdır. Regionlar arasında sosial-iqtisadi inkişaf disproporsiyalarının aradan qaldırılması, təbii resurslardan səmərəli istifadə olunması hesabına kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalının artırılması, o cümlədən emaledici sənayenin, turizmin daha da inkişaf etdirilməsinə nail olunması, məşğulluq səviyyəsinin artırılması və beləliklə də, əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinin təmin olunması nəzərdə tutulmuşdur. Bu proqramların reallaşdırılmasında qeyd edildiyi kimi, yerli qurumlarla yanaşı, xarici sərmayədarlar, beynəlxalq maliyyə institutları, müəssisələr, eləcə də işgüzar şəxslər də fəal iştirak etmişlər. Görülən tədbirlər nəticəsində dövlət investisiya siyasəti, eyni zamanda, məhsuldar qüvvələrin, ilk növbədə sənayenin ərazi təşkilinin təkmilləşdirilməsini, təbii resursların təsərrüfat döviyyəsinə daha tam cəlb olunması və əmək qabiliyyətli əhalinin məşğulluğunun yüksəldilməsini təmin etmişdir. 2004-2008-ci illər üçün qəbul edilmiş “Azərbaycan Respublikası regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın həyata keçirilməsi nəticəsində ölkədə makroiqtisadi göstəricilər səviyyəsində yüksək artım əldə edilmişdir. Ümumi daxili məhsulun (ÜDM) real həcmi 2,6 dəfə artaraq 38 mlrd. manat olmuş və onun adambaşına düşən nominal həcmi 5 dəfə artmışdır. 2008-ci ildə ÜDM-də qeyri-dövlət sektorunun payı 84,5 faiz təşkil etmişdir. Bu illər ərzində qeyri-neft sektoru 1,8 dəfə və bütün investisiyaların həcmində qeyri-neft sektoruna qoyulan sərmayələrin həcmi 6,2 dəfə artaraq, xüsusi çəkisi 2003-cü ildəki 26,8 faizdən 2008-ci ildə 69 faizə çatmışdır. Ölkə iqtisadiyyatının əsas xüsusiyyətlərindən biri də regionlar üzrə iqtisadiyyatın tarazlığını təmin etmək olmuşdur. Təhlillər göstərir ki, 2009-2013-cü illərdə respublikanın sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının uğurla həyata keçirilməsi ölkənin iqtisadi rayonlarının inkişafını daha da sürətləndirmiş, insanların həyat tərzini xeyli yaxşılaşdırmışdır. 2013-cü ildə 2009-cu ilə nisbətən əsas kapitala qoyulan investisiyalar ölkə üzrə 2,3 dəfə artdığı halda, Naxçıvan Muxtar Respublikasında 2,5 dəfə, Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonunda 6 dəfə, Lənkəran iqtisadi rayonunda 5,0 dəfə, Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonunda 1,6 dəfə və digər regionlarda da artım müşahidə edilmişdir.

Regionların hərtərəfli inkişafı sahəsində 2004-cü ildən başlanılmış məqsədyönlü siyasətin davamı olaraq "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı” hazırlanmışdır. "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın icrası ölkə iqtisadiyyatının inkişafında mühüm əhəmiyyət kəsb etməklə, makroiqtisadi sabitliyin təmin olunmasında, regionlarda sahibkarlıq fəaliyyətinin genişlənməsində, yeni müəssisələrin və iş yerlərinin yaranmasında, irimiqyaslı infrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsində, kommunal xidmətlərin səviyyəsinin yüksəldilməsində, nəticədə əhalinin rifah halının daha da yaxşılaşdırılmasında və yoxsulluq səviyyəsinin aşağı düşməsində müstəsna rol oynamışdır. Azərbaycanda bu proqramların həyata keçirilməsində regionların sosial-iqtisadi fəaliyyət göstərən tikinti təşkilatlarının böyük rolu olmuşdur. Bazar iqtisadiyyatı şəraitində respublikada fəaliyyət göstərən tikinti təşkilatları bu üç Dövlət Proqramının yerinə yetirilməsində uğurla çalışmışlar. **Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyinin məlumatlarına əsasən, Dövlət proqramlarının yerinə yetirilməsinə bütün maliyyə mənbələri hesabına 75,2 mlrd. manat həcmində vəsait yönəldilmişdir. Aşağıdakı 1 nömrəli cədvəldən görüldüyü kimi, birinci proqramın (2004-2008) yerinə yetirilməsinə 16 mlrd. manat, ikincinin (2009-2013) icrasına 35 mlrd. manat, üçüncüyə isə (2014-2018) 24,2 mlrd. manat vəsait sərf edilmişdir.** (davamı var)

Ильхам Алиев: «Ну а что должны делать граждане бедных стран, болеть?»

В интервью Азербайджанскому Государственному Телевидению президент Ильхам Алиев прокомментировал тему вакцинации от коронавируса в Азербайджане. У президента Азербайджана, в частности, спросили о том, как он оценивает работу, проделанную в связи с вакцинацией. «Я оцениваю положительно. Потому что Азербайджан первым на Южном Кавказе дал старт вакцинации. В то же время в регионе, где мы находимся, Азербайджан входит в число первых. Это является результатом того, что с первых дней пандемии все было организовано правильно, были предприняты все необходимые шаги, налажены контакты с международными организациями. Мы являемся частью инициативы COVAKS и будем поставлять различные вакцины по линии COVAKS в нашу страну. В то же время мы заключили контракты с несколькими компаниями на поставку вакцин в нашу страну. Но реализация некоторых из них сейчас откладывается, наверное, по тем причинам, о которых я говорил. В то же время мы уже заказали 4 миллиона доз вакцин, и их поступление в Азербайджан уже обеспечено, вакцины китайского производства. С 18 января в Азербайджане началась вакцинация. Для сравнения, я могу сказать, что в Европейском Союзе это началось 18 декабря прошлого года. То есть уже через месяц граждане Азербайджана получают эти вакцины, прививаются, что, конечно, является проявлением нашей эффективной работы и в области вакцинации», - сказал глава государства.

«Я также должен сказать, что в нынешних условиях эти разногласия, особенно между богатыми странами, также негативно влияют на производителей, лишая граждан многих стран этих вакцин. Кроме того, это также разжигает недоверие между странами по всему миру. Только что вы говорили о скандале между Европейским Союзом и Великобританией, но есть и другие примеры. Например, опять же, ссылаясь на открытую прессу, я могу сказать, что развитые страны составляют 14 процентов населения мира. Тем не менее, развитые страны заказали 53 процента мировых вакцин до сих пор. То есть это опять же несправедливость, неравенство. Есть вакцина Moderna, если я не ошибаюсь, американского производства. 98 процентов вакцины Moderna заказаны богатыми странами. Pfizer - вакцина европейского производства. 96 процентов вакцины Pfizer заказаны богатыми странами. Ну а что должны делать граждане бедных стран, болеть? Когда они болевают, у них больше шансов умереть. Потому что система здравоохранения в этих странах несравнимо отстает от развитых. Поэтому вот об этих вопросах мы должны говорить, не скрывать

этого. Но эта информация попадает в открытую прессу, как будто после этого о ней забывают. Потому что она не выгодна. Она не выгодна тем структурам, которые управляют мировыми СМИ. Потому что это показывает большую разницу между словами этих акторов и их действиями», - сказал Ильхам Алиев.

«Могу привести еще один пример. По доложенной мне недавно информации, Канада заказала вакцины для 154-миллионного населения. А население Канады 38 миллионов. Эта страна, правительство этой страны, в ходе Отечественной войны демонстрировало чисто проармянскую позицию, поддерживало оккупантов, пыталось очернить наше правое дело и даже наложило безосновательное эмбарго на экспорт в Турцию камер для беспилотников Bayraktar. Эта проармянская страна заказывает 154 миллиона доз вакцин при своем населении в 38 миллионов человек. То есть в четыре раза больше. Это означает, что 120 миллионам людей не хватит вакцин. Они не смогут их купить, заболеют, умрут. А им нет до этого дела. Они заперлись в своем эгоизме и хотят обеспечить лишь свои интересы. О какой демократии в таком случае может идти речь? О какой справедливости и правах человека может идти речь? Растаптываются права людей из бедных стран, их здоровье подвергается риску. А богатые страны обеспечивают свои интересы в четырехкратном-пятикратном размере. Это не просто вопрос, связанный с этой болезнью. Это все не случайно и имеет очень глубокие корни. Потому что эти глубокие корни ведут нас в колониальный период. Мы как будто наблюдаем за неофициальным или необъявленным неоклониальным периодом. Этому нет другого названия. В таком случае, есть ли у этих стран моральное право кому-либо что-то говорить или обвинять? Это эгоизм, это бесовство. Азербайджан как страна, председательствующая в Движении неприсоединения, не будет здесь молчать. Пользуясь возможностью, я призываю других членов Движения неприсоединения присоединиться к нашему голосу. Мы должны поднять этот вопрос на международных трибунах, на трибуне ООН. Мы должны обратиться во Всемирную организацию здравоохранения, к компаниям, богатым странам, чтобы эти страны отказались от этой практики. Это несправедливость. Нельзя закрывать на это глаза. Нельзя покрывать это. Об этом Азербайджан, как лидер второй самой крупной после ООН организации, будет говорить и впредь», - подчеркнул глава государства.

Строительство взлетно-посадочной полосы аэропорта в Физули планируется завершить в нынешнем году

Строительство аэропорта в Физули планируется завершить в апреле-мае следующего года. Об этом сказал старший инженер главной компании-подрядчика по строительству аэропорта компании "Azviri" Джафарга Шириев. Он отметил, что в настоящее время на территории проводятся работы по разминированию и поэтому

процесс строительства немного затягивается. С весны текущего года строительство будет проводиться ускоренными темпами и планируется перейти на круглосуточный режим работы. Кроме того, в текущем году планируется завершить строительство взлетно-посадочной полосы длиной 3 000 метров", - отметил Дж.Шириев.

Обсуждены возможности сотрудничества с итальянскими компаниями в восстановлении освобожденных от оккупации территорий

Состоялась встреча в формате видеоконференции между министром энергетики, сопредседателем совместной межправительственной комиссии по экономическому сотрудничеству между Азербайджанской Республикой и Итальянской Республикой Парвизом Шахбазовым и государственным секретарем Министерства иностранных дел и международного сотрудничества Итальянской Республики, сопредседателем межправительственной комиссии Манлио Ди Стефано. В Министерстве энергетики, стороны обсудили вопросы повестки дня двустороннего сотрудничества между Азербайджаном и Италией, в том числе возможности сотрудничества с итальянскими

компаниями в восстановлении освобожденных от оккупации территорий. В ходе встречи состоялся обмен мнениями об организации «Веб-миссии» с участием представителей отраслевых ассоциаций и государственных компаний Италии как продолжение визита итальянского сопредседателя в Азербайджан 8-9 декабря прошлого года для привлечения итальянских компаний к работам по восстановлению

и реконструкции на освобожденных от оккупации территориях, проведении в рамках этого обсуждения с соответствующими ведомствами Азербайджана. Были также обсуждены возможности расширения сотрудничества между двумя странами в различных сферах, вопрос проведения очередного заседания совместной межправительственной комиссии по экономическому сотрудничеству.

Первый контейнерный поезд 2021 года

Первый контейнерный поезд Китай-Азербайджан 2021 года отправился из Циндао. Об этом сообщили в ООО «ADY Контейнер», являющейся дочерней компанией ЗАО «Азербайджанские железные дороги». Несмотря на трудности в глобальной цепочке поставок из-за пандемии COVID-19, включая нехватку контейнеров, ООО «ADY Контейнер» запустило блок поездов состоящий из 50-ти контейнеров из Циндао (Китай) в Баку. 40-футовые контейнеры будут доставлены из казахстанского порта Актау в порт Баку. Затем 15 контейнеров будут отправлены в Тбилиси. Проект реализуется в сотрудничестве с «KTZ Express», ООО «ADY Контейнер» и

«GR Logistics and Terminals», входящими в Транскаспийский международный транспортный консорциум. До конца 2021 года ООО «ADY Контейнер» планирует перевезти около 50 контейнерных блок-поездов в направлении Китай-Азербайджан.

Азербайджанские «фабрики мысли» в мировом рейтинге научных центров-2020

В авторитетный рейтинг Global Go To Think Tank Index Report Университета Пенсильвании за 2020 год включены несколько аналитических центров из Азербайджана, Турции, России и Украины. Новостной портал «TRT на русском» пишет, что рейтинг является результатом исследований Пенсильванского университета при поддержке ООН в рамках программы «Аналитические центры и гражданское общество». В ходе работы анализируется деятельность 11 175 центров по всему миру, в списке лучших попадают лишь 150. В списке рейтинга вошли азербайджанские Центр экономического и социального развития (CESD; 62-е и 151-е место), Центр исследований Кавказа (CRRC; 134-е место в списке без США) и Центр стратегических исследований (133-е место в списке с США).

CESD вошел в топ-5 лучших независимых аналитических центров мира, отмечает портал. В ежегодный мировой рейтинг вошли также две турецкие организации: Турецкий фонд экономических и социальных исследований (TESEV) и Ассоциация либерального мышления (ALT). TESEV и ALT заняли 40-е и 89-е места соответственно в списке лучших аналитических центров мира без учета США; в версии с американскими институтами они расположились на 79-й и 90-й позициях. Турецкий фонд экономических и социальных исследований также вошел в число лучших аналитических центров, оказывающих влияние на государственную политику (27-е место), а Центр исследования экономики и зарубежной политики Турции – в топ-рейтинге организаций с бюджетом менее 5 миллионов долларов (21-е место). В глобальных списках «мозговых фабрик» немало российских институтов: Московский центр Карнеги (19-е место без США; 26-е место, включая США), Национальный исследовательский институт мировой экономики и международных отношений имени Е.М. Примакова (ИМЭМО РАН; 33-е место в обоих рейтингах) и Московский государственный институт международных отношений (МГИМО; 124-е место в рейтинге с США). Также в списке рейтинга вошел украинский Центр Разумкова (32-е и 40-е места).

ELAN

İqtisadi subyektlərin rəhbərlərinin nəzərinə!

Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası nəzərinizə çatdırır ki, qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq aşağıda göstərilən iqtisadi subyektlər 2020-ci il üzrə maliyyə (mühasibat) hesabatlarının düzgünlüyünü yoxlatdırmaq üçün müstəqil (kənar) auditor cəlb etməlidirlər:

Sıra Nəsi	Məcburi audit subyektləri	Məcburi auditedən keçmənin qanunvericilikdə təsbiti və əsası
1.	İctimai əhəmiyyətli qurumlar	“Mühasibat uçotu haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2004-cü il 29 iyun tarixli 716-IIQ sayılı Qanununun 12-ci maddəsinə əsasən.
2.	Məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər	Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin 91.4-cü maddəsində nəzərdə tutulan şərtlərlə.
3.	Səhmdar cəmiyyətləri	Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin 107.6-cı maddəsində nəzərdə tutulan şərtlərlə.
4.	Banklar və digər kredit təşkilatları	“Banklar haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2004-cü il 16 yanvar tarixli 590-IIQ sayılı Qanununun 8, 9, 44, 45, 46-cı və s. maddələrinə əsasən.
5.	Sığorta təşkilatları və cəmiyyətləri	“Sığorta fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2007-ci il 25 dekabr tarixli 519-IIIQ sayılı Qanununun 74-cü maddəsinə əsasən.
6.	İnvestisiya fondları	“İnvestisiya fondları haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2010-cu il 22 oktyabr tarixli 1101-IIIQ sayılı Qanununun 26-cı maddəsinə əsasən.
7.	Maliyyə-sənaye qrupları	“Maliyyə-sənaye qrupları haqqında” Azərbaycan Respublikasının 1996-cı il 10 iyun tarixli 123-IQ sayılı Qanununun 16-cı və 17-ci maddələrinə əsasən.
8.	Fondlar	Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin 115.3-cü maddəsinə əsasən.
9.	Birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş və icmal) hesabatlar təqdim edən hüquqi şəxslər (holdinqlər)	“Mühasibat uçotu haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2004-cü il 29 iyun tarixli 716-IIQ sayılı Qanununun 12.3-cü maddəsində nəzərdə tutulan şərtlərlə.
10.	Dövlət zəmanəti ilə kredit alan və ya dövlət borcunun xərclənməsi ilə bağlı layihələrdə iştirak edən, həmçinin büdcədən subsidiya, subvensiya, qrant və ya müəyyən səlahiyyətlərin yerinə yetirilməsi ilə bağlı büdcə vəsaiti ayrılan kommersiya təşkilatları	“Mühasibat uçotu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun 12.2-ci maddəsinə əsasən
11.	Publik hüquqi şəxslər	“Publik hüquqi şəxslər haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2015-ci il 29 dekabr tarixli 97-VQ sayılı Qanununun 12-1-ci və Publik hüquqi şəxslərin nizamnamələrinə əsasən.
12.	Siyasi Partiyalar	“Mühasibat uçotu haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2004-cü il 29 iyun tarixli 716-IIQ sayılı (2018-ci il 4 may tarixli 1140-VQD; 2012-ci il 29 may tarixli 370-IVQD; 2012-ci il 11 dekabr tarixli 499-IVQD; 2010-cu il 12 fevral tarixli 952-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunları ilə edilmiş dəyişikliklərlə birlikdə) Qanununun 14.6-cı maddəsinə əsasən.
13.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq Fərman və ya Sərəncamları ilə təsdiq edilmiş Nizamnamələrində (Əsasnamələrində) auditedən keçmələri ehtiva olunan qurumlar.	

Sizi ölkəmizdə iqtisadiyyatın inkişafında mühüm əhəmiyyət kəsb edən maliyyə şəffaflığının uğurla həyata keçirilməsində yaxından iştirak etməyə çağırırıq. Bildiririk ki, iqtisadi subyektlər auditor seçimində sərbəstdirlər. Auditor təşkilatları və sərbəst auditorlar barədə məlumatları Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının internet sahifəsindən əldə edə bilərsiniz ([http:// www.audit.gov.az](http://www.audit.gov.az)). Auditorlar Palatası bu istiqamətdə Sizin hər bir sorğunuzu cavablandırmağa və zəruri dəstək göstərməyə hazırdır.

Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası

SOCAR İtaliya şirkətləri ilə 2 mühəndislik, təchizat və tikinti sazişi imzalayıb

SOCAR-ın Heydər Əliyev adına neft emalı zavodunun (NEZ) modernizasiya və yenidənqurma layihəsi çərçivəsində “Maire Tecnimont S.p.A.” qrupunun törəmələri olan “Tecnimont S.p.A.” və “KT-Kinetics Technology S.p.A.” şirkətləri ilə 2 mühəndislik, təchizat və tikinti (EPC) sazişi imzalanıb. Şirkətdən bildirilib ki, imzalanma mərasimində SOCAR-ın prezidenti Rəvnəq Abdullayev, İtaliyanın Azər-

baycandakı səfiri Augusto Massari, “Maire Tecnimont” qrupunun idarə heyətinin sədri və əsas səhmdarı Fabrizio Di Amato, “Maire Tecnimont” qrupunun baş icraçı direktoru Pierroberto Folgiero və şirkətlərin digər rəhbər şəxsləri iştirak ediblər. Sazişlər Heydər Əliyev adına NEZ-də istehsal olunan benzinin keyfiyyətinin “Avro-5” standartına yüksəldilməsində həlledici əhəmiyyətə malik Katalitik krekinq qurğusundan

alınan benzin fraksiyasının hidro-təmizlənməsi qurğusunun və LPG (maye qaz) merkaptan oksidləşdirici qurğusunun, Aminlə təmizlənmə və LPG-nin ilkin emalı qurğularının quraşdırılmasını əhatə edir. Qeyd edək ki, “Tecnimont” və “KT-Kinetics Technology” şirkətləri digər qurğulara dair tenderin qalibi seçilərək, 2018-ci ildə imzalanmış EPC sazişinə əsasən artıq bu zavodun modernizasiyası layihəsində birgə fəaliyyət göstərir. Ümumi dəyəri təxminən 160 milyon ABŞ dolları olan yeni EPC sazişləri üzrə işlərin müvafiq olaraq 33 və 26 ay ərzində başa çatacağı gözlənilir. Bu, “Maire Tecnimont” qrupunun əsas fəaliyyət sahəsində mühüm bir mərhələdir, belə ki, sazişlər qrupun Azərbaycan bazarında və emal sektorunda mövqeyinin möhkəmlənməsinə imkan verir. Bundan əlavə, qrupun unikal qabiliyyətlərinin, texnologiyə təcrübəsinin və EPC podratçıları arasındakı sinerjisinin gücləndirilməsi istiqamətində fəaliyyətini təsdiqləyir.

Bakının ticarət dövriyyəsi artıb

2020-ci ildə Bakıda ticarət dövriyyəsi 2019-cu illə müqayisədə 0,5 faiz artaraq 23 milyard 62,2 milyon manat olub. Ticarət şəbəkəsində satılmış ərzaq məhsulları, içkilər və bütün məmulatlarının dəyəri əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 6,4 faiz artaraq 11 milyard 775,9 milyon manata, qeyri-ərzaq məhsullarının həcmi isə 4,6 faiz azalaraq 11 milyard 286,3 milyon manata bərabər olub. İstehlak məhsullarının 29,4 faizi hüquqi şəxs statuslu müəssisələrdə, 54,2 faizi fərdi sahibkarlara məxsus ticarət obyektlərində, 16,4 faizi isə paytaxtın məhsul bazarlarında satılıb.

Paytaxt sənayesində qeyri-dövlət sektorunun payı 78,7 faiz olub

Ötən il paytaxt sənayesində istehsal olunmuş malların və göstərilmiş xidmətlərin dəyəri əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 4,8 faiz azalaraq 29,7 milyard manat təşkil edib. Sənaye məhsulunun 74,6 faizi mədən-qıxarma, 22,5 faizi emal, 2,1 faizi elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdür-

rülməsi və təchizatı, 0,8 faizi isə su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı sektorlarında istehsal olunub. Sənayedə qeyri-dövlət sektorunun payı 78,7 faiz təşkil edib. İstehsalın ümumi həcmində sənaye məhsulunun payı 85,3 faiz, sənaye xarakterli xidmətlərin göstərilməsi isə 14,7 faiz olub.

İstehsal edilmiş məhsulun böyük hissəsi istehlakçılara göndərilmiş, əvvəlki dövrlərdə yaranmış ehtiyatlar da nəzərə alınmaqla sənaye müəssisələrinin anbarlarında yanvarın 1-nə 343,9 milyon manatlıq hazır məhsul ehtiyatı olub. Sənaye müəssisələrinin anbarlarında başqa müəssisələrdən alınmış və satış üçün nəzərdə tutulmuş 91,3 milyon manat məbləğində digər məhsullar da mövcud olub.

Paytaxtın ictimai iaşə dövriyyəsi azalıb

Keçən il paytaxtın ictimai iaşə dövriyyəsi 2019-cu illə müqayisədə real ifadədə 59,4 faiz azalaraq 476,2 milyon manat olub. Özəl sektorda ictimai iaşə dövriyyəsinin 55,5 faizi hüquqi şəxs statuslu müəssisələrin, 44,5 faizi isə bu sahədə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fərdi sahibkarların payına düşür. Hüquqi şəxslər üzrə dövriyyə 2019-cu illə müqayisədə 45 faiz azalaraq 266,9 milyon manat təşkil edib.

Sumqayıt Kimya Sənaye Parkında indiyədək 24 sahibkarlıq subyektinə rezident statusu verilib

“Regionun ən böyük sənaye zonası olan Sumqayıt Kimya Sənaye Parkında indiyədək 24 sahibkarlıq subyektinə rezident statusu verilib”. Bu sözləri İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov deyib. Nazir qeyd edib ki, növbəti mərhələdə 400 milyon manatdan çox investisiyanın qoyulması və 900-dək daimi iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulur.

Bakcell “Qarabağ Dirçəliş Fondu”na 1.4 milyon manat ianə edib

Bakcell şirkəti “Qarabağ Dirçəliş Fondu”na 1.4 milyon manat məbləğində vəsait köçürüb. Bakcell şirkətinin daxil olduğu “NEQSOL Holding”in tərkibində olan şirkətlər tərəfindən bu fonda ümumi-likdə ianə edilmiş məbləğ 2 milyon AZN təşkil edib. Qeyd edək ki, “Qarabağ Dirçəliş Fondu” Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 4 yanvar 2021-ci il tarixli fərmanı ilə yaradıldı. Fərmana əsasən, “Qarabağ Dirçəliş Fondu” Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinin bərpası və yenidən qu-

rulması, habelə dayanıqlı iqtisadiyyata və yüksək rifahla malik regiona çevrilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərə maliyyə dəstəyi göstərilməsini və sərmayələrin cəlb edilməsini, bu sahədə dövlət-özəl tərəfdaşlığının inkişafını təmin edən, eləcə də ölkə daxilində və ölkə xaricində zəruri təşviqat işlərini həyata keçirən publik hüquqi şəxsdir.

Xatırladaq ki, Bakcell şirkəti Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün müdafiəsi uğrunda yarananların və şəhid ailələrinin təminatına dəstək məqsədilə “YAŞAT” Fonduna, Silahlı Qüvvələrə Yardım Fonduna, daha əvvəl isə “COVID-19” ilə mübarizə çərçivəsində Koronavirusla Mübarizəyə Dəstək Fonduna ianələr edib. Bakcell özünün Korporativ Sosial Məsuliyyət proqramı çərçivəsində müxtəlif sosial və digər təşəbbüslər vasitəsilə Azərbaycan vətəndaşlarına, xüsusilə də həssas əhali qruplarına dəstək göstərməyə davam edəcək.

GÖRKƏMLİ İQTİSADÇI ALİM, MAHİR
TƏŞKİLATÇI, GÖZƏL İNSAN

Azərbaycan iqtisad elminə və elmi ictimaiyyətinə ağır itki üz vermişdir. Görkəmli iqtisadçı alim, böyük təhsil təşkilatçısı, ictimai həyatda fəallığı və vətəndaş mövqeyi ilə həmişə seçilən Mirdaməd Mirsadiq oğlu Sadiqov 19 yanvar 2021-ci ildə 70 yaşında vəfat etmişdir. Mirdaməd Mirsadiq oğlu Sadiqov 1 sentyabr 1950-ci ildə İsmayilli rayonunun Lahıc qəsəbəsində anadan olub. O, 1957-1967-ci illərdə Lahıc qəsəbə orta məktəbində, 1967-1971-ci illərdə D.Bünyadzadə adına Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutunda təhsil almış, institutun maliyyə-statistika fakültəsini əla qiymətlərlə bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə 1971-ci ildə başlamış və Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutunun Maliyyə-kredit kafedrasına işə qəbul olunmuşdur. Mirdaməd Sadiqov 1973-1977-ci illərdə həmin kafedranın aspiranturasında oxumuş və Moskva şəhərində namizədlik dissertasiyasını müdafiə edərək, iqtisad elmləri namizədi adına layiq görülmüşdür. Həyatının böyük hissəsini həsr etdiyi Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutunda Komsomol Komitəsinin katibi, Maliyyə-kredit kafedrasının dosenti və dekan vəzifələrində çalışmışdır. 1988-1992-ci illər ərzində Bakı Maliyyə-Kredit Texnikumunun direktoru vəzifəsində işləmiş, texnikum Azərbaycan Maliyyə-İqtisad Kollecinə çevrildikdən sonra 1992-1999-cu illər ərzində kollecin direktoru vəzifəsində çalışmışdır. Mirdaməd Sadiqov 1993-cü ilin mart ayından Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvü, 1996-cı ildən Azərbaycanda ilk dəfə yaradılmış Heydər Əliyev İqtisadi İdarəetmə Məktəbinin icraçı direktoru olmuşdur. 1999-2000-ci illər ərzində Bakı şəhəri Nəsimi rayonu üzrə Vergilər İdarəsinin rəisi vəzifəsini icra etmiş, 2000-2007-ci illər ərzində Azərbaycan Dövlət İqtisad İnstitutuna prorektoru vəzifəsində çalışmışdır.

2005-ci ildə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə seçkilərdə 86 sayılı İsmayilli Seçki Dairəsindən YAP Mərkəzi Şurasının vahid namizədi kimi irəli sürülmüşdür. 2007-ci ildən 2008-ci ilin noyabr ayınadək Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyi Vergi Siyasəti və Vergi Qanunvericiliyi Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin Baş İdarənin rəisi vəzifəsində çalışmışdır. Mirdaməd Sadiqov 2008-ci ilin noyabrından Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin sərəncamı ilə Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin rektoru vəzifəsinə təyin edilmiş və 14 fevral 2013-cü ilədək bu vəzifədə uğurla çalışmışdır. Respublikanın elm və təhsil sistemində özünəməxsus yeri olan Aqrar Universitetdə aqrar-iqtisad elminin tədrisinin təkmilləşdirilməsində, müasir təhsil sisteminin qurulmasında mühüm xidmətləri olmuşdur. 14 fevral 2013-cü ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə Mirdaməd Mirsadiq oğlu Sadiqov İsmayilli rayonu İcra hakimiyyətinin başçısı təyin edilmiş, 2020-ci ilin mart ayına qədər bu vəzifədə işləmişdir. 2020-ci ilin aprelində UNEC-in Strateji inkişaf üzrə prorektoru vəzifəsinə təyin

olunmuşdu.

Azərbaycanın görkəmli iqtisadçı alimi 1977-ci ildə Moskva şəhərində namizədlik, 2004-cü ildə Bakıda "Azərbaycan Respublikasının maliyyə potensialının formalaşması problemləri" mövzusunda doktorluq dissertasiyasını müdafiə etmişdir. Ölkədə bu sahədə doktor adını almış ilk şəxslərdən biri olmuşdur. Avropa Universitetləri Rektorları Klubunun üzvü kimi Azərbaycan təhsilini layiqincə təmsil etmişdir. İqtisadiyyat, maliyyə və vergi problemləri ilə bağlı 200-dən çox elmi məqalənin, o cümlədən 10 dərslik, 8 dərs vəsaitinin, 10 monoqrafiyanın müəllifidir. Onun bir çox məqalələri xarici ölkələrdə dərc edilmişdir. Namizədlik və doktorluq dissertasiyalarının elmi rəhbəri və məsləhətçisi olmuş, bir sıra jurnalların elmi-redaksiya heyətinin üzvü kimi səmərəli fəaliyyət göstərmişdir. Əməyi ali dövlət rəhbərliyi səviyyəsində layiqincə qiymətləndirilmişdir. Belə ki, Mirdaməd Mirsadiq oğlu Sadiqova 2010-cu ildə təhsilin inkişafında xidmətlərinə görə "Əməkdar elm xadimi" fəxri adı verilmişdir. 2020-ci ilin mart ayında (9 mart 2020) isə Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında uğurlu fəaliyyətinə görə "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilmişdir. Görkəmli iqtisadçı alim, ictimai həyatda fəal vətəndaş mövqeyi ilə seçilən, gözəl insan, qayğıkeş ailə başçısı, səmim dost Mirdaməd Mirsadiq oğlu Sadiqovun əziz xatirəsi onu tanıyanların qəlbində daim yaşayacaqdır. Allah rəhmət eləsin!

**Ziyad Səmədzadə,
Eldar Quliyev,
Vahid Novruzov,
Fikrət Əzizov,
Əvəz Ələkbərov,
Bəyalı Ataşov,
Rəsul Balayev,
Elxan Bəşirov,
Ramiz Əzizov**

Avrozona iqtisadiyyatı ötən il 6,8 % zəifləyib

2020-ci ildə Avropa İttifaqının (Aİ) iqtisadiyyatı 6,4 %, vahid valyutadan (avro) istifadə edən Avrozonanın iqtisadiyyatı isə 6,8 % kiçilib. Bu barədə Avropa Statistika İdarəsinin ("Eurostat") hesabatında bildirilir. Sənəddə deyilir ki, ötən ilin IV rübündə Aİ-də mövsümdən asılı olmayan ümumi daxili məhsulun (ÜDM) dəyəri əvvəlki rübə nisbətən 0,5 %, illik müqayisədə isə 4,8 % az olub. Avrozoda isə azalma templəri müva-

fiq olaraq 0,7 % və 5,1 % təşkil edib. Xatırladaq ki, ötən ilin II rübündə Aİ-nin iqtisadiyyatı 11,4 %, avrozona iqtisadiyyatı 11,7 % kiçilmiş, III rübə isə Aİ iqtisadiyyatı 11,5 %, Avrozona iqtisadiyyatı isə 12,4 % artmışdı. 2020-ci ildə Avropada iqtisadiyyatı ən çox kiçilmiş ölkə İspaniya olub – 9,1 %. Avstriyada 7,8 %, İtaliyada 6,6 %, Portuqaliyada 5,9 %, Fransada isə 5 % iqtisadi geriləmə qeydə alınıb.

Bakcell Bakıda yeni konsept mağazasını təqdim etdi

Bakcell Bakı şəhərində, Nəriman Nərimanov metro stansiyasının yaxınlığında yeni konsept mağazasını istifadəyə verib. Müştərilərin rahatlığını təmin etmək məqsədilə yeni dükən özündə nömrə və aksesuar satışını, geniş çeşiddə telefon aksesuarlarını birləşdirərək ən innovativ "hər şey bir arada" konsepsiyası əsasında qurulub. Təbriz küçəsi 108 ünvanında yerləşən yeni Bakcell mağazasının açılmasında əsas məqsəd abunəçiyə daha yaxın olmaqdır. Yeni mağaza müştəri-yönümlü yanaşmadan istifadə edərək "Bakcell"-in yenilənmiş brend qaydalarına uyğun olaraq dizayn edilib, bu isə ziyarətçilər üçün isti bir atmosferin yaradılması üçün imkan yaradıb. Müştəri və satış məsləhətçisinin bir arada olması və interyerin sadə zona bölgüsü sayəsində

müştərilər üçün bütün lazımı məlumatlar daha əlçatan olub, müştəri xidməti təmsilçiləri və dükən əməkdaşları ilə ünsiyyət isə daha da asanlaşıb. Yeni dükanda "Bakcell"-in bütün məhsul və xidmətləri ilə yanaşı, geniş çeşiddə telefon aksesuarları da təqdim edilir. Bundan əlavə, müştərilər burada Bakcell müştəri xidmətlərindən rahatlıqla istifadə edə bilərlər. "Biz daim çalışırıq ki, "Bakcell"-in məhsul və xidmətlərini həm Bakı ərazisində, həm də Azərbaycanın bütün bölgələrində yaşayan abunəçilərimiz üçün daha əlçatan edək. Bu fəaliyyətin davamı olaraq bu gün biz böyük məmnuniyyətlə Bakı şəhərinin mərkəzində yeni konsept mağazasını təqdim edirik. Burada bütün xidmət prosesi "hər şeyin mərkəzində müştəri dayanır" yanaşması üzərində qurulub.

"Müştəri yönümlülük" adlanan bu standartı Azərbaycanda təbiiq etmiş ilk şirkətlərdən biri "Bakcell"-dir. Planımız biznesimizi sistemativ istifadəyə verməklə ayni şəkildə nümayiş etdirmişik", - deyərək Bakcell şirkətinin baş kommersiya direktoru Reinhard Zuba bildirib.

daha rahat və effektiv olması üçün maksimal dərəcədə rəqəmsallaşmalıdır. Biz bunu öz "Mənim Bakcellim" mobil tətbiqini istifadəyə verməklə ayni şəkildə nümayiş etdirmişik", - deyərək Bakcell şirkətinin baş kommersiya direktoru Reinhard Zuba bildirib.

4-10 fevral 2021-ci il

Türkiyə-ABŞ münasibətləri
müzakirə edilib

Türkiyə Prezidentinin müşaviri İbrahim Kalınla ABŞ Prezidentinin milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə müşaviri Jake Sullivan arasında telefon danışığı olub. Dövlət rəsmiləri Türkiyə-ABŞ ikitərəfli münasibətləri başda olmaqla Suriya və Liviya böhranları, Şərqi Aralıq dənizindəki və Əfqanıstandakı vəziyyət, Kipr problemi, yeni növ koronavirus (COVID-19) infeksiyası ilə mübarizə, global iqlim dəyişikliyi mövzuları ətrafında müzakirələr aparıblar. Söhbət zamanı gündəlikdə olan digər məsələlərlə yanaşı, Qarabağ məsələsi də müzakirə olunub. İki müttəfiq ölkənin yeni mər-

hələdə güclü və davamlı bir əlaqə modeli ortaya qoyulmasının gözlənilməli ifadə edilən söhbətdə NATO ittifaqının gücləndirilməsi, regionda və beynəlxalq aləmdə sülh və sabitlik yaradacaq addımların atılması istiqamətində fikir mübadiləsi aparılıb.

"ExxonMobil" CO2 tullantılarının
azaldılması texnologiyalarına 3
mlrd. dollar sərmayə yatırır

"Exxon Mobil Corp." surf karbon qazı (CO2) tullantılarının azaldılması texnologiyalarına diqqət yetirəcək bölmə yaradır. Yeni bölmə olan "ExxonMobil Low Carbon Solutions" 2025-ci ilədək CO2 tutma və saxlama (carbon capture and storage, CCS) layihələrinə 3 milyard ABŞ dolları həcmində sərmayə yatıracaq. İnvestisiya "ExxonMobil"-in proqnozlaşdırılan illik kapital xərclərinin 3-4%-i həcmində olacaq. Şirkətin press-revizində qeyd olunur ki, "ExxonMobil" CCS

texnologiyasının hazırlanmasında 30 ildən çox təcrübəyə malikdir və layihələri 120 milyon tondan çox CO2 yığan ilk şirkətdir, bu isə bir ildə 25 milyondan çox avtomobilin qaz tullantısına bərabərdir. "CO2 tutma, habelə tullantıların azaldılması texnologiyaları sahəsində lider şirkət kimi "ExxonMobil" əlçatan enerji tələbini ödəməyə və tullantıların azaldılması strategiyasına sadıqdır", – şirkətin baş icraçı direktoru Darren Vuds deyib.

ABŞ ölkə iqtisadiyyatını ilin
ortasına bərpa etməyi planlaşdırır

ABŞ-ın ÜDM göstəriciləri 2021-ci ilin ortalarına COVID-19 pandemiyasından əvvəlki səviyyəyə qayıdacaq və yaxın beş ildə iqtisadiyyatın orta artım tempi 2,5% təşkil edəcək. Bu barədə ABŞ Konqresinin Bütçə İdarəsinin proqnozlarında deyilir. 2021-ci ildə ölkədə ÜDM-in artım tempinin 3,7% təşkil edəcəyi gözlənilirdi halda, 2022-ci ildə bu göstəricinin 2,2%-ə,

2023-cü ildə isə 2,2%-ə enəcəyi ehtimal olunur. Proqnozlar ABŞ-ın əmək bazarında təcridən yaxşılaşacaq vəziyyət əsasında qurulsa da, işsizliyin COVID-19 pandemiyasından əvvəlki səviyyəyə yalnız 2024-cü ildə qayıdacağı proqnozlaşdırılır. Qeyd edək ki, 2020-ci ildə ABŞ-da ÜDM istehsalı 2,5% azalıb, ortalama işsizlik səviyyəsi isə 8,1% təşkil edib.

Təsisçi:

Akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ

Baş redaktor:

Aytən SƏMƏDZADƏ

ELMİ-REDAKSİYA ŞURASI:

Ziyad Səmədzadə, Ayten Səmədzadə, Akif Musayev, Qüdrət Kərimov, Elşən Hacıadə, Elşad Səmədzadə, Məhşir Əhmədov, Müşfiq Atakişiyev, Bəyalı Ataşov, Rüşət Quliyev, Mirqasım Vahabov, Süleyman Qasımov, Ədalət Muradov, Vahid Novruzov, Aydın Hüseynov, Rəsul Balayev, Cahangir Qocayev, Abbas Əliyev

Dizayner:
Lamiyə NƏBİYƏVA

Redaksiyanın ünvanı:
Əliyev küçəsi, 7
Redaksiya: +99412 566 09 60
Faks: +99412 514 14 27
Mühasibatlıq:
+99412 566 63 08

Dərc olunan materiallardakı fikirlər Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir. "İQTİSADİYYAT" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılmış və səhifələnmiş, «Azermidia» MMC nəşriyyatı mətbəəsində çap edilmişdir. Lisenziya: 022201; İndeks: 0355; Tiraj: 2500